

Inge Piena: Gezocht: vrijwilligers

Ze is niet bevoegd, wordt niet betaald en toch geeft ze Nederlands.

Marja liep een half jaar geleden haar eerste stage op een kleine LBO-MAVO. Toen die stage afgelopen was, en de directeur haar vroeg om nog een poosje te blijven, heeft ze dat gedaan. Hij zei dat er geen geld was om een zieke leerkracht volledig te vervangen en zij voelde zich gevleid.

Tijdens haar stage liepen de lessen prima. Nu ze er alleen voor staat valt het vaak toch behoorlijk tegen. Er zitten veel allochtonen in haar klassen, maar ze weet niet goed hoe die te begeleiden. Ze heeft de NT2-specialisatie nog niet gedaan. Ook is de begeleiding die de directeur haar beloofd had niet helemaal wat ze zich ervan had voorgesteld. En haar goede voornemens ten spijt komt er van studeren ook niet meer zo veel.

Ondanks dat alles is Marja best trots op zichzelf. Ze verwacht dat de opgedane ervaring haar over twee jaar makkelijker aan een baan zal helpen.

Wantoestanden als deze zijn gelukkig een uitzondering. Elf procent van de scholen zegt weliswaar volledig onbevoegde 'docenten' aan het werk te hebben (Ripmeester e.a., 1993), maar laten we niet te pessimistisch zijn en ervan uit gaan dat deze mensen wel betaald krijgen voor hun werk.

Al vóór het uitkomen van het rapport over de toekomst van het leraarschap, was er – op z'n zachtst gezegd – bezorgdheid ontstaan over de plannen om de bevoegdheidseis te laten vallen. Leraren en lerarenopleiders zagen hun baan, en daarmee de kwaliteit van het onderwijs al naar de Filistijnen geholpen worden. Het zou een bijzonder effectieve bezuinigingsoperatie zijn geweest.

Volgens Van Es (*Het Schoolblad*, 1993, 7) moe-

ten we het echter allemaal niet zo somber zien: *'Er wordt gedaan alsof wij maar iedereen voor de klas willen halen. Dat is natuurlijk niet zo. De overheid blijft verantwoordelijk, we willen niets overboord zetten.'* En daar heeft ze gelijk in, want in het rapport staat: *'Een opleiding op HBO- of wetenschappelijk niveau is (...) een vereiste, tenzij expliciete functie-eisen om een andere opleiding of ervaring vragen...'*

Ik ben een beetje gerust gesteld. Tot ik in datzelfde rapport lees dat de overheidsregulering plaats moet maken voor zelfregulering, dat scholen volwaardige arbeidsorganisaties moeten worden en dat die zelfstandige scholen *'de gewenste inhoud van het begrip 'kwaliteit' zelf moet definiëren'*. Nu heeft de commissie in haar plannen best een aantal vangnetten ingebouwd om als overheid de kwaliteit te kunnen bewaken, maar ik kom toch niet los van dat beeld van die schooldirecteur. Die *'manager'* zonder managementsopleiding die het beste voor heeft met de school en het onderwijs, maar die geen geld en geen mensen heeft. En volgens mij neemt die een fysiotherapeut aan voor biologie en een journalist voor Nederlands, maatschappijleer en aardrijkskunde. Nu heb ik niets tegen fysiotherapeuten en ook niet tegen journalisten, maar ze hebben niet geleerd hoe ze les moeten geven, wat NT2 inhoudt en welke eisen je aan een toets stelt.

Ja, zegt de commissie, maar van die schooldirecteur máken we een manager want die scholen we bij: *'De commissie adviseert om ter versterking van het schoolmanagement gedurende tenminste vijf jaar een bedrag van f 50 miljoen beschikbaar te stellen.'* Dat is een mooi plan maar het is nog niet aangenomen, en ik betwijfel of dat zal gebeuren.

Laten we eens zeggen dat gedurende drie jaar f 30 miljoen wordt gereserveerd. Dat zou betekenen dat voor f 90 miljoen de managementsteams van 1500 VO- en een veelvoud aan BO-scholen moeten worden opgeleid. Dat wordt dan een driedaagse cursus op de Veluwe. Hoeveel steekt 'mijn' schooldirecteur van zo'n scholing op? Genoeg om hem te professionaliseren? Ik geloof daar niet in.

Nederlands is een kwetsbaar vak. Zo zoetjesaan is iedereen in onderwijsland er weliswaar van overtuigd geraakt dat taalvaardigheden van

essentieel belang zijn, het idee dat iedereen Nederlands kan geven is voorlopig nog niet uitgeroeid. Als er geen goede, bindende richtlijnen komen voor de functie-eisen wanneer die de bevoegdheidseisen vervangen, gaat 'mijn' schooldirecteur nog eens, zoals Koot en Bie voorspelden, ouders aanstellen om Nederlands te geven ('t kofschip, weet u wel?').

Het plan van de Commissie Toekomst Leraarschap bevat veel dat van grote waarde kan zijn voor het onderwijs: taakbelastingsvermindering, functiedifferentiatie, mobiliteitsbevordering en professionalisering. Hopelijk worden de plannen in praktijk gebracht. En hopelijk gebeurt dat zorgvuldig zodat Marja een uitzondering blijft.

Literatuur

Commissie Toekomst Leraarschap, *Een beroep met perspectief. De toekomst van het leraarschap*. Leiden, CTL, 1993.

Mee, Gaby van der, 'Beroep van leraar moet overeind blijven' in: *Het Schoolblad*. 28/8 p. 22-23.

Ripmeester, A.M. & J.F.M. de Jonge, *Onbevoegd lesgeven in het voortgezet onderwijs*. Leiden, Research voor beleid bv, 1993.

Miriam Stern

Er loopt een 17-jarige kleuter in mijn klas

Primaire educatie, een nieuw project voor analfabeten

De primaire educatie (PE) is een project van de J.W. Willemsen-Prinses Irene SG in het kader van de zorgverbreding. Zoals bekend is, kampen veel allochtone leerlingen met een achterstand, al voordat zij de basisschool betreden. Daarom zijn er de laatste tijd zowel in basis-, als in voortgezet onderwijs projecten ontwikkeld om die achterstanden op te heffen. Op deze school hebben de leerkrachten te maken met leerlingen die nog nooit naar school zijn geweest en die alleen vanwege hun leeftijd naar het voortgezet onderwijs gaan. Miriam Stern vertelt over de specifieke problemen van deze leerlingen. Door de Meskertest en de primaire educatie lijken die problemen opgelost te gaan worden. Miriam Stern is NT2 docent en geeft remediële hulp.

Een vergadering

'Zeg, wat doen we met Nourdin, Aziz, Hanan, Latifa en de rest van die groep? We zijn nu al een half jaar bezig, 23 uur Nederlands per week en ze kunnen nog niet 'jas' of 'tas' schrijven. Soms schrijven ze de raarste dingen: 'dop' in plaats van 'tas'. Hoe kan dat nou?'

'Vee-es-oetje¹ misschien?'

'Ja uh, nee uh, 'k wee nie hoor.'

'Nee joh, ben je gek, die kinderen zijn hardstikke slim.'

'Dat is wel zo, maar hun prestaties zijn wel heel erg wisselend, er valt geen peil op te trekken. Vaak denk ik, nu begrijpen ze het, maar drie weken later weten ze niks meer: Fatima schrijft haar naam dan ineens als Tafima.'

'Okee, als jullie denken dat ze hier wel op school horen, dan 'doen' we ze in de Remediële Hulp (RH).'